

zaaknummer 2014 W1213

Advies d.d. 28 november 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],

wonende te [plaats],

hierna te noemen: klagster,

juridisch adviseur: mr. M.A.T. Hillenaar- Cöp, advocaat te Nijmegen

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,

geboren op [datum], overleden op [datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde,

(tijdens zijn leven) lid van de Orde van de Minderbroeders Franciscanen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 juni 2014.

Op 4 augustus 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], gedelegeerde van de provinciaal van de Orde van de Minderbroeders Franciscanen.

Op 11 augustus 2014 is ter griffie een aanvulling op het klaagschrift ontvangen.

Op 6 november 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Hillenaar-Cöp voornoemd.

Namens de Orde is verschenen [gedelegeerde] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster heeft gesteld dat zij in de periode tussen 1958 en 1964, derhalve gedurende vijf jaar, meerdere keren per week door aangeklaagde seksueel is misbruikt. Klaagster heeft daartoe aangevoerd dat zij in die tijd met haar familie in [plaats] woonde. Haar ouders hadden een [winkel]. Het gezin, vader, moeder en vijf kinderen, woonde boven de winkel.

Aangeklaagde was de broeder die belast was met de technische dienst van het Franciscanerklooster in [plaats]. Hij kwam vaak in de winkel en werd een soort huisvriend.

De eerste duidelijke herinnering aan het misbruik is van de tiende verjaardag van klaagster. Omdat klaagster altijd al een speciale plaats innam bij aangeklaagde, had deze voor haar een taart gebakken. Aangeklaagde nam klaagster op schoot en betastte haar met zijn hand onder haar rokje. Dit gebeurde gewoon in gezelschap. Er lag een zwaar kleed over de tafel zodat de handelingen aan het zicht werden onttrokken. Heel geleidelijk ging aangeklaagde steeds verder. Klaagster heeft ter zitting aangegeven dat dit een proces van maanden was. Hij ging in haar onderbroek en penetreerde haar met zijn vingers. Deze gebeurtenissen vonden drie à vier maal per week plaats.

Nog vaker echter vonden de betastingen plaats wanneer aangeklaagde met klaagster alleen was of wanneer vader en moeder beneden in de winkel werkten. Op een gegeven moment was klaagster de enige die nog thuis woonde. Haar zussen en broer zaten op kostschool. Klaagster heeft ter zitting haar angst beschreven, wanneer zij aangeklaagde de trap op hoorde komen en hoe zij probeerde zich achter de jassen te verschuilen. Soms hoorde klaagster hem echter niet aankomen. Hij was zo slim en sluw, dat klaagster bijna wel moest accepteren dat hij er was. Soms kon zij zeggen dat zij echt niet wilde, maar soms was het voor klaagster onmogelijk om weerstand te bieden.

Klaagster vermoedt dat haar moeder aangeklaagde had gevraagd om klaagster seksuele voorlichting te geven. Het misbruik vond in die periode dan ook plaats als een verkapt seksuele voorlichting. Aangeklaagde ontkleedde zich en liet zijn geslacht aan klaagster zien. Zij moest dit geslacht ook aanraken en soms aftrekken. Ook deed aangeklaagde dergelijke handelingen bij zichzelf. Klaagster moest het sperma bekijken, zodat “zij er in de toekomst niet te veel van zou schrikken”. Klaagster walgde hiervan. Deze gebeurtenissen hebben volgens klaagster zes à zeven keer plaatsgehad.

Toen klaagster een jaar of twaalf was, wilde aangeklaagde tongzoenen. Klaagster wilde dit absoluut niet. Aangeklaagde dreigde klaagster dat dit weigeren grote gevolgen zou kunnen hebben voor de klandizie in de winkel. Het klooster was immers een belangrijke klant.

Het misbruik vond ook regelmatig plaats op de slaapkamer van de ouders van klaagster, die op de woonverdieping lag. Deze kamer werd door klaagster vaak gebruikt om te studeren, maar er stond ook een bed, waarop de ontuchtige handelingen plaatsvonden. Klaagster moest eens bloot tegen het bed van haar ouders zitten en aangeklaagde stopte zijn penis tussen de benen van klaagster en kwam klaar. Klaagster was doodsbang dat zij zwanger zou worden. Deze gebeurtenis heeft eenmaal plaatsgevonden. Het besef groeide bij klaagster dat er defintief een einde aan moest komen. Aangeklaagde wist vaak feilloos wanneer klaagster alleen thuis was. Zij voelde zich thuis nooit meer veilig. Wanneer aangeklaagde aanbelde durfde klaagster niet te weigeren om de deur open te doen.

Het misbruik is doorgestaan totdat klaagster vijftien of zestien jaar oud was. Klaagster weet zich nog goed te herinneren dat zij boven aan de trap stond en in de spiegel keek. Zij leek een stuk groter dan aangeklaagde. Klaagster noemt dit zelf “het spiegelmoment”, het moment waarop het misbruik moest stoppen. Aangeklaagde heeft daarna nog diverse pogingen ondernomen, maar hij durfde klaagster niet meer ertoe te dwingen.

2.2 Klaagster leefde ten tijde van het misbruik altijd in angst. Openbaarmaking van het misbruik zou gevolgen hebben voor de winkel en dus voor het hele gezin. Daarbij dreigde aangeklaagde dat, wanneer klaagster weigerachtig was, hij wel met haar jongere zusje aan de

slag zou gaan. Aan de andere kant onderging klaagster ook gevoelens van schaamte en verwarring. Aangeklaagde hield haar altijd voor dat zij samen een geheimpje hadden. Toen klaagster een jaar of veertien was, heeft zij bij haar godsdienstleraar, pater [naam], alles gebiecht. Deze verzekerde haar dat zij dit niet hoefde te biechten, omdat alles buiten haar schuld plaatsvond. Klaagster voelde toe een enorme opluchting. De leraar adviseerde klaagster om alles aan haar ouders te vertellen, zodat het misbruik zou stoppen. Dit durfde klaagster niet. Het was volgens klaagster wel opvallend dat aangeklaagde zich vervolgens een paar maanden niet vertoonde in het gezin. Daarna ging het misbruik gewoon weer verder.

Na de lagere school is klaagster naar het gymnasium gegaan. Door het misbruik miste klaagster de concentratie en is zij naar de derde klas van de MMS gegaan. Toen ook dat niet ging, is klaagster van school gehaald en in de winkel terecht gekomen.

Als zeventienjarige heeft klaagster het ouderlijk huis verlaten om een inservice-opleiding bij een instelling voor verstandelijk gehandicapten te gaan volgen. De beklemming viel eindelijk weg en klaagster voelde zich gewaardeerd. In 1970 is klaagster gehuwd en heeft drie kinderen gekregen. Daarna, nadat het laatste kind uit huis was, heeft zij een HBO opleiding afgerond, waarmee zij een baan als [functie] vond.

Op het moment, in 1993, dat haar jongste dochter als dertienjarige verkering kreeg met een jongen van achttien jaar, knapte er iets bij klaagster en kwam het hele misbruikverleden naar boven. Klaagster heeft daarop gedurende een jaar cognitieve gedragstherapie gevolgd. Zij werd gediagnosticeerd met een post traumatische stress stoornis ten gevolge van het misbruik uit het verleden. Zij kwam gedeeltelijk in de WAO terecht.

In 1997 is het huwelijk van klaagster ontbonden. Klaagster heeft altijd moeite met intimiteit en seksualiteit gehad. Klaagster wijt dit aan het eerdere misbruik. Haar echtgenoot heeft klaagster in het verleden slechts in bedekte termen op de hoogte kunnen stellen van het misbruik. Na de echtscheiding is het voor klaagster noodzakelijk gebleken om weer in therapie gegaan. Op advies van haar behandelaar professor. [naam] heeft klaagster in 1998 tezamen met haar vriendin, mevrouw [naam], aangeklaagde bezocht. Toen aangeklaagde met het verhaal van klaagster werd geconfronteerd, ontkende hij alle misbruik. Later gaf hij toe dat er dingen hebben plaatsgevonden, maar dat zulks steeds met goede bedoelingen was geweest en ter seksuele voorlichting. Klaagster voelde zich na dit bezoek opgelucht. Vervolgens heeft zij de Overste van de orde ingelicht. Deze berichtte klaagster dat hij aangeklaagde heeft geconfronteerd met de beschuldigingen door klaagster maar dat aangeklaagde alles heeft ontkend. De Overste heeft klaagster geraden zich te wenden tot Hulp en Recht. Klaagster is daar niet meer toe gekomen, mede op advies van haar therapeut.

In 1998 is klaagster wederom als [functie] werkzaam geworden bij een instelling voor verstandelijk gehandicapten. Hier heeft zij tot haar pensioen gewerkt.

2.3 Met het indienen van haar klacht zoekt klaagster erkenning. Klaagster vindt het van belang dat ook haar klacht geregistreerd wordt en daarmee voorkomt in de statistieken. Daarbij wil klaagster aanspraak maken op een geldelijke compensatie voor het haar aangedane leed, zeker nu haar eerdere meldingen ten aanzien van het misbruik bij de R.-K. Kerk tot geen enkel resultaat hebben geleid.

2.4 Klaagster heeft diverse medische verklaringen overgelegd, die mogen dienen als steunbewijs. In tweede instantie heeft klaagster een schriftelijke uitwerking van de cassette bandjes van de therapie overgelegd, zoals klaagster deze in 1995 en 1996 volgde.

Daarnaast heeft klaagster verklaringen van een vriendin, mevrouw [naam], en van haar zusters en broer overgelegd. Uit de verklaring van mw. [naam] blijkt dat klaagster al in het najaar van 1974 heeft verteld over het misbruik door aangeklaagde en dat zij haar in 1998 bij het bezoek aan aangeklaagde heeft vergezeld. Uit de verklaring van mevrouw [naam], een zuster van klaagster, blijkt dat ook zij door aangeklaagde is benaderd. Aangeklaagde trok haar op tienjarige leeftijd onder zijn pij en tongzoende met haar, terwijl aangeklaagde haar ook eens op bed betastte. De zuster van klaagster benadrukt dat klaagster het lievelingetje van aangeklaagde was en dat een en ander haar niet vreemd voorkomt. Volgens deze zuster heeft aangeklaagde duidelijk misbruik gemaakt van het vertrouwen dat de ouders van de meisjes in aangeklaagde hadden.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

[Gedelegeerde] voornoemd heeft in zijn reactie gesteld dat de klacht van klaagster hem heeft geconfronteerd met een heftige geschiedenis van seksueel misbruik; hij heeft oprecht spijt betuigd dat klaagster deze afschuwelijke geschiedenis met zich meedraagt.

Bij de Orde zijn geen andere klachten bekend over aangeklaagde. [Gedelegeerde] heeft benadrukt dat zulks niets zegt over de aannemelijkheid van het verhaal van klaagster. Hij betreurt het dat klaagster zich destijds niet tot Hulp en Recht heeft gewend.

[Gedelegeerde] heeft aangegeven dat hij zich bij voorbaat refereert aan het oordeel van de Klachtencommissie. Ter zitting heeft hij zijn waardering uitgesproken over de wijze waarop klaagster haar verhaal heeft gedaan en hij heeft klaagster uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klaagster van 1958 tot 1964 door aangeklaagde seksueel is misbruikt. Naar het oordeel van de Klachtencommissie heeft aangeklaagde aanvankelijk klaagster onder haar rok betast, terwijl hij geleidelijk de ontuchtige handelingen uitbreidde door met zijn vingers in haar onderbroek te gaan en met zijn vingers haar te penetreren. Deze handelingen vonden drie à vier maal per week plaats en vaak gewoon aan

tafel in gezelschap, maar nog vaker op de slaapverdieping wanneer klaagster alleen thuis was of wanneer vader en moeder beneden in de winkel werkten.

Daarnaast acht de Klachtencommissie aannemelijk dat aangeklaagde klaagster heeft misbruikt onder het mom van het geven van seksuele voorlichting, waarbij aangeklaagde zich ontkleedde en ook klaagster sommeerde zich uit te kleden, waarbij aangeklaagde zijn geslacht toonde aan klaagster en zij hem ook moest aftrekken en moest kijken naar het sperma. Naar het oordeel van de Klachtencommissie hebben deze gebeurtenissen zes à zeven maal plaatsgevonden.

Daarnaast acht de Klachtencommissie aannemelijk dat klaagster op de slaapkamer van haar ouders is misbruikt en dat aangeklaagde bij een van die keren ook zijn geslacht tussen de blote dijen van klaagster duwde en daarbij klaarkwam.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke, wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld. De Klachtencommissie was onder de indruk van de aangrijpende wijze waarop klaagster ter zitting over de gebeurtenissen heeft verteld, zoals de voortdurende angst waarin zij leefde dat aangeklaagde haar weer kwam opzoeken.

Naast de eigen verklaring heeft klaagster steunbewijs overgelegd.

De Klachtencommissie hecht waarde aan de overgelegde verklaringen, zoals de verklaring van mevrouw [naam], waarin zij aangeeft dat zij al in 1974 door klaagster op de hoogte is gesteld van het gebeurde en zelfs met haar mee op "missie" is geweest om aangeklaagde te confronteren, en van de zusters en broers van klaagster, die allen hebben verklaard op de hoogte te zijn van het misbruik door aangeklaagde, terwijl zus [naam] heeft verklaard ook op tienjarige leeftijd onder de pij te zijn getrokken en door hem te zijn getongzoend.

De Klachtencommissie heeft voorts kennis genomen van de brief van de heer [naam], psycholoog, van 10 juli 1996, waarin hij aan de huisarts meedeelt dat de therapie die cliënte volgde wegens seksueel misbruik in het verleden, is afgesloten. De Klachtencommissie heeft ook kennis genomen van de uitwerking van de cassettebandjes van genoemde therapie. De Klachtencommissie betreft voorts in haar oordeelvorming de brief van dr. [naam], psycholoog- psychotherapeut, van 29 januari 1997, waarin hij aan de huisarts meedeelt dat cliënte weer in behandeling wordt genomen, evenals de brief door klaagster van 22 april 1997 aan de Provinciaal Overste van de Orde, waarin zij aangeeft te zijn misbruikt door aangeklaagde, en zijn antwoord daarop van 17 juni 1997.

Ten slotte acht de Klachtencommissie de moedige confrontatie door klaagster van aangeklaagde in een persoonlijk gesprek met hetgeen hij klaagster in het verleden heeft aangedaan mede bij te dragen aan de aannemelijkheid van de door klaagster gestelde feiten.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas tien jaar oud. De ouders van klaagster hadden het volste vertrouwen in aangeklaagde en dat vertrouwen heeft aangeklaagde schandelijk misbruikt.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Over het verzoek van klaagster om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de

kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Orde van de Minderbroeders Franciscanen de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 28 november 2014 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.